

دانشگاه قم

دانشکده الهیات و معارف اسلامی

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد رشته اخلاق گرایش فلسفه اخلاق

عنوان:

تأثیرات فضای مجازی بر اخلاق اجتماعی (با تأکید بر شاخص های اسلامی)

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر احمد فاضلی

نگارنده:

پریسا زاهدی

پاییز ۱۳۹۴

چکیده

اخلاق فناوری اطلاعات شاخه‌ای از اخلاق کاربردی است که در دنیای امروز به علت حضور در زندگی و همه‌گیر شدن فناوری اطلاعات و فضای مجازی نیاز به آن در زندگی افراد حس می‌شود. بستر ظهور و بروز فضای مجازی اجتماع و جامعه انسانی است، جوامعی با فرهنگ‌ها و ارزش‌های اخلاقی متفاوت و نگرش‌های مختلف به فناوری اطلاعات. فضای مجازی با فضای واقعی تفاوت‌هایی دارد که دارای امکانات و مشکلات و موانعی است، در این متن با روش گردآوری مطالب کتابخانه‌ای تلاش شده که هم مزایا و هم آسیب‌های فضای مجازی به‌ویژه در زمینه اخلاق اجتماعی معرفی و بررسی شود و همچنین تا حد امکان به ارائه راهکار پرداخته شود و به علت اینکه در جامعه‌ای اسلامی زندگی می‌کنیم به رویکردها و ارزش‌های اسلامی نیز توجه شده است. البته سیر این مسیر از آسیب‌شناسی تا یافتن راهی برای آن‌ها به علت نسبی بودن اخلاق و تفاوت در نگرش مکاتب دشوار می‌نماید. باید ابتدا بتوانیم به اخلاق جهانی دست‌یابیم و امکان‌های دیگری فراهم کنیم سپس به رفع مشکلات فضای مجازی پرداخته شود. سیر بحث اخلاق فضای مجازی و تأثیر آن بر جامعه به علت اینکه یک اخلاق کاربردی است به صورت ساده و قابل درک بیان شده به امید اینکه قابل استفاده برای عموم باشد.

کلمات کلیدی: رسانه، اخلاق، فیلترینگ، حریم خصوصی، فضای مجازی، جهانی شدن.

فهرست

۱	..... فصل اول کلیات	
۱	۱-۱- طرح مسأله	
۳	۲-۱- اهمیت پژوهش	
۳	۳-۱- هدف پژوهش	
۳	۴-۱- پرسش‌های پژوهش	
۴	۵-۱- فرضیه‌های پژوهش	
۴	۶-۱- پیشینه پژوهش	
۴	۷-۱- روش پژوهش	
۵	۸-۱- مفاهیم	
۵	۱-۸-۱- تعریف اخلاق	
۱۰	۲-۸-۱- جامعه و اجتماع	
۲۰	۹-۱- فضای مجازی	
۲۷	۱-۹-۱- تاریخچه فضای مجازی	
۲۷	۲-۹-۱- اخلاق فضای مجازی	
۳۰	..... فصل دوم فرصت‌های فضای مجازی	
۳۰	۱-۲- جهانی و فرامرزی بودن	
۳۰	۲-۲- دستیابی آسان به آخرین اطلاعات	
۳۰	۳-۲- جذابیت و تنوع	
۳۱	۴-۲- آزادی اطلاعات و ارتباطات	
۳۱	۵-۲- کاهش انواع هزینه‌ها	
۳۱	۶-۲- گسترش عدالت رسانه‌ای	
۳۲	۷-۲- گسترش تعاملات و تبادل نظرها با سرعت بسیار بالا	
۳۲	۸-۲- نقطه شروع تحولات	
۳۳	۹-۲- زمینه‌های آسیب فضای مجازی	
۳۶	۱۰-۲- چگونگی تأثیر فضای مجازی بر اخلاق اجتماعی	
۳۹	۱۱-۲- جهانی‌شدن و چالش‌های آن	
۴۲	۱-۱۱-۲- عوامل مشکل‌ساز جهانی‌شدن	
۴۴	۱۲-۲- کاربردهای فناوری اطلاعات	
۴۵	۱۳-۲- سه قانون اینترنت	
۴۵	۱-۱۳-۳- قانون اول: اینترنت جهانی است	
۴۶	۲-۱۳-۲- قانون دوم: اینترنت رایگان است	

۴۶	قانون سوم: اینترنت حالا است	۳-۱۳-۲
۴۷	خصوصیات اینترنت	۱۴-۲
۵۰	آسیبهای فضای مجازی	۱۵-۲
۵۱	اعتیاد اینترنتی	۱-۱۵-۲
۵۴	خشونت اینترنتی	۲-۱۵-۲
۵۵	افسردگی و انزوا	۳-۱۵-۲
۵۵	ترس و اضطراب در میان افراد جامعه	۴-۱۵-۲
۵۶	شکاف دیجیتالی	۵-۱۵-۲
۵۸	بحران فرهنگ مجازی در تقابل با فرهنگ واقعی	۶-۱۵-۲
۶۳	بحران هویت و اخلاق	۷-۱۵-۲
۶۹	پورنوگرافی	۸-۱۵-۲
۷۳	تنزل جایگاه زن	۱-۱-۸-۱۵-۲
۸۰	اسلام و اجتماع مجازی	۱۶-۲
۸۶	ارزشهای اخلاقی، اجتماعی جامعه اسلامی	۱۷-۲
۹۲	فصل سوم اخلاق و فناوری اطلاعات	
۹۲	ویژگی‌های اخلاق فناوری اطلاعات	۱-۳
۹۷	نتایج اخلاق‌مداری در فضای مجازی	۲-۳
۹۷	اهداف کنترل فضای مجازی	۳-۳
۹۹	اصول پایه اخلاق اطلاعات	۴-۳
۱۰۳	اتیکت مناسب	۵-۳
۱۰۴	راهکارهای اجمالی جلوگیری از تأثیر بد آن	۶-۳
۱۱۴	فیلترینگ	۱-۶-۳
۱۱۶	تشکیل اینترنت جهانی (مشترک) و آموزش	۲-۶-۳
۱۱۷	فرهنگ‌سازی	۳-۶-۳
۱۱۹	تولید محتوای دیجیتالی و ایمن‌سازی	۴-۶-۳
۱۱۹	دین	۵-۶-۳
۱۲۱	سنت‌گرایی	۶-۶-۳
۱۲۱	اصلاح دنیای واقعی	۷-۶-۳
۱۲۲	رسیدن به اخلاق جهانی	۸-۶-۳
۱۲۳	فراهم ساختن زمینه‌ی کنترل جدید برای والدین	۹-۶-۳
۱۲۴	ضمانت‌های اجرایی و وضع قوانین	۱۰-۶-۳
۱۳۰	مدیریت	۱۱-۶-۳
۱۳۱	الگوسازی	۱۲-۶-۳

۱۳۱	وظایف اخلاقی کدام‌اند؟	۷-۳-
۱۳۲	چه کسانی دارای مسئولیت اخلاقی هستند؟	۸-۳-
۱۳۵	نگاه اخلاقی فلسفی به فضای مجازی	۹-۳-
۱۳۶	نظریه‌ی وظیفه‌بازی منصفانه	۱۰-۳-
۱۳۶	نتیجه‌گیری	
۱۳۹	منابع	